

eveneens
beschou-
s gewoon
met een
schiedenis
el in we-
t met de
rde.
rie jonge

toe.
en cursus
enten met
ische met
urkundige
zooveel
ige liefde.
HEPP.

or enkele
ig te ver-
s. „Vlaam-
ad gezien

espreking
iets kun-
artikelsge-

drie ver-
en heeft.
k en het
1915; is
rang", van
de finste
tweeden
en uit het
e romans
Mel van
hen", da-

van ver-
theelend
verhoudin-
de voor-
e romans
eb ik ge-
n nateve-
in elke
worden.
e daarom
een een-
genschap-
gen: het
trekt heel
schien de
g van dit
schetsen
uten naar

de twee
elkaar be-
me rit".
Hij is een
maar traag
ook zijn
er bespot
t hij hem

vg.

noodigen,
n Vlijmen
1. in zijne
aandacht
igd op ze-
door de
r te ver-
den 9den
hts matig.
c. en ook
rd aange-

meur van
van Loke-
s, waarin
de gouver-
taes. Blan-
teiden he-
toehoort
het drin-
Heusden,
etius den
meente te
zoo goede
breuk eene
dat „de
n persoon
d, dat hij
ch andere
gedragen
evius had

daags voor Pinksteren toe, dat hij zien moet, een van de vurige tongen, die gedurende de hoogmis neerdalen (een symbolische handeling in de Vlaamsche kerken, bestaande in het doen neerwrijven van gele bloemblaadjes uit de rosetten in het kerkplafond) op zijn hoofd te krijgen: misschien, dat daarmee dan het verstand er in komt. De medescholieren grinniken, maar Walter is ineens vol van „verwachtingsgepenzen" en heel den verdere dag denkt hij verlangend over de mogelijkheid van het wonder. Den volgende Zondagmorgen gebeurt het werkelijk: een der „vurige tongen" fladdert neer op zijn hoofd. Walter is verrukt, dankbaar, geheel vervuld van de heerlijke illusie, dat hij nu zal kunnen leeren al dat moeilijke gewirwar van cijfers en letters. En van die vreemde doortinteld, gaat hij de kerk uit. Maar — dan komt de pijnlijke ontuchtering als een paar bongels, schoolmakers, die meesters spot hebben onthouden, honend hem naroeven, dat zij het geweest zijn, die als helpers van den koster de tongen hebben doen neerdalen en dat het doodgewone pionneblaadjes zijn geweest.

Hier heeft men de achte nateveteit, zooals die in de Vlaamsche boeken, met hun milieu van simpele menschen en dingen, reëel is en goed. En in de volgende schets, die vertelt hoe dezelfde Walter, ouder geworden, zijn bruid vindt, is ze even duidelijk. In deze laatste vertelling leeft niet name ook de Vlaamsche devotie.

De humor, niet minder karakteristieke eigenschap van deze boeken, tintelt in verschillende van deze verhalen. Zoo in „Het linzenoproer", de vertelling van het verzet der kostschooljongens tegen het slechte eten, dat ze voorgezet wordt, in „Het Minnedicht van Jan Mij", dat, als proeve van „rhetorica" gemaakt, den schoolprelect en via dezen den vader in handen komt, ernstige vermaningen en straffen wegens lichtvaardige gedragingen ten gevolge heeft en ten slotte preles van pas blijkt op een lief nichtje aan wie Jan Mij zijn nood klaagt; in „Sublime harmonie automatique", 't verhaal van een speeldoois in een dorpschotelletje. Maar 't best en 't zuiverst is die humor in: „Philemons dans om de bruid".

Meermalen reeds heb ik er op gewezen, hoe de echte humor is een effect van licht en schaduw tegelijk, van vroolijkheid, onmiddellijk naast schrijning. En dat effect is in dit stuk verrassend scherp. Philemon is een stijve, verlegen-onhandige ontvangersklerk in het dorpsche stadje Jekermunde. Hij komt nergens, dan alleen bij het soos-tafeltje, waar de notaris en de kapitein van het plaatselijk garnizoen elken avond elkaar bevitten op het dambord. Door zijn aanwijzingen ten gunste van den notaris, wint hij diens „vriendschap", en die komt Philemon te pas, omdat hij zeer verliefd is op de mooie, ietwat mondaine, dochter van den notaris. Deze verschaft hem de gelegenheid tot kennismaking, door hem te inviteeren op een huiselijk feestje. Philemon moet dan echter kunnen dansen, en, omdat hij die kunst niet verstaat, gaat hij in de leer bij den koster, die vroeger, vóór hij zijn tegenwoordig geestelijk ambt vervulde, dansonderwijzer was. (Men lette op deze tegenstelling, humoristisch door de wijze, waarop de koster haar tot een symbool van levensbeschouwing maakt. 's Koster's zuster, de mismaakte Eugénie, die van haar jeugd niets heeft behouden dan de vurige begeerte naar een min, helpt Philemon energie. Zij danst steeds met hem en schept zich daarbij de stoutste fantasieën, terwijl Philemon al maar denkt aan Germaine, de bekoorlijke notarisdochter. Eindelijk is de avond van het feest daar. Philemon, dood-verlegen en linksch, danst met Germaine en luidt een onoverkomelijk fiasco, zoo erg, dat hij

het blijkbaar niet verwacht, en deed wat hij kon om Voetius te weren. Eerst spiegelde hij hem de mogelijkheid voor, dat zijne reisplannen nog verwezenlijkt konden worden, en toen dit niet juist bleek, trachtte hij Voetius' studievriend Van der Rosieren, die te Hedikhuisen stond, beroepen te krijgen: het daardoor vacant komende dorp, zou dan aan zijn beschermeling De Prince ten deel kunnen vallen. Inmiddels had Voetius reeds op 18 Juli „by provisie" voor de classis geproponoord over Rom. 4:25, en daarbij „goet behagen" gegeven, zoodat hem tegen de vergadering van 15 Augustus een tweede propositie over Matth. 5:20 werd opgedragen. Tusschen deze beide samenkomsten hield de classis nog eene vergadering, waarin enerzijds door afgevaardigden van den magistrat en den kerkeraad van Heusden tegen het beroep werd geageerd en anderzijds door den schout van Vlijmen met eenige gedeputeerden uit het dorp ervoor werd gepleit, wat tot resultaat had, dat de classis besloot den magistrat van Heusden te verzoeken zijnen vroegeren alumnus toe te stagen zich aan de kerk van Vlijmen te verbinden. In de vergadering van den 15den Augustus kon worden gerapporteerd, dat de heeren van Heusden hadden toegegeven; de tweede door Voetius ingeleverde propositie werd „schriftmatig" bevonden, en een voorloopig onderzoek naar zijne kunde door den praeses, liep ook goed af, zoodat hij tot het peremptoir examen kon worden toegelaten, dat op 6 September, in tegenwoordigheid van den Schie-

hals over kop uit het huis wegvlochten moet. De volgende dagen is hij het algemeene voorwerp van spot in het kleine stadje, zoodat zijn chef, daartoe door den notaris aangezet, hem moet doen overplaatsen naar elders. Daar ontvangt hij een anoniemen brief, die groote deeheming uitsprekt in zijn verdriet en de verzekering geeft, dat er „een ernstige vrouw was te Jekermunde, die maar verlangde om hem te troosten". En dan eindigt de schets aldus: „Dit geheimzinnig schrijven was voor Philemon een echt raadsel. Wie zou hem uit Jekermunde zoo iets kunnen schrijven? Zijn vader vermoedde, dat er wellicht een grappenmakerij achter stak. Philemon eindigde met het ook te denken en Eugénie heeft nooit meer van hem gehoord".

In dit geestige slot nu fonkelt al de humor op van dit vertelset. En Philemon en Eugénie zijn humoristische figuren, in zoverre ze beiden tegelijk lachwekkend en medelijdenswaardig zijn en het verrassende ligt dan vooral daarin, dat die twee dezelfde desillusie doormaken en de een, die haar luidt tegelijkertijd de ander haar doet lijden.

Met opzet stond ik bij dit stuk wat langer stil, omdat het een zoo goed voorbeeld is van dat humor-effect, dat ik een en andermaal met woorden omschreef. Hier is een zeer duidelijke onderscheiding merkbaar van het grappige en het komische (die immers met humor niets uitstaande hebben, en het humoristische en valt ook scherp aan te wijzen, waar dan de zin van den humor schuilt. De pitte wijze van vertellen draagt daartoe niet weinig bij.

Van de overige stukken is „Driekoningenavond" een kleine, maar ook weer humoristische, schildery van Vlaamsch volksleven: het rondtrekken van de kinderen met hun Driekoningenlichtjes door de straten en steegjes; is „Hoe grootvaders broer uit de Oost weerkaarde een droomverhaal, waarin het overlijden van een zoon aan de moeder bekend wordt door zijn droomverscheijning op het moment van zijn sterven, is „Tooneelervaringen" een vertelling van kindergevoelen en kinderfantasie in een op zolder ingerichte vertoonzaal, waarbij het slot, kinderbaangheid, aan de aardige gewichtloosheid en humoristisch einde maakt. En dan is er nog de tiende, laatste, schets „Twee prijsuitdeelingen", een herinnering aan de spannende dagen van het begin van den wereldoorlog en een herdenken in dankbaarheid aan hen, die in hun jeugdig enthousiasme zich vrijwillig gaven aan den dienst van het benauwde vaderland.

Ten einde zooveel mogelijk tegemoet te komen aan het verzoek van mijn correspondent, gaf ik in 't kort een overzicht van elk der schetsen uit dezen bundel; hij kon zich nu althans eenigen indruk vormen omtrent den inhoud van het boek. Maar tegelijk hoop ik daarmee de belangstelling van anderen, die den bundel nog niet kenden, gewekt te hebben. Want het boek is een kennismaking waard. Het getuigt overal van den fijnen geest, dien we in Sabbe's werk zoozeer waardeeren, heeft de bekoring van het typeerende der Vlaamsche romans van dit soort en is, door zijn levendigen en boeienden vorm, prettige lectuur. Hier en daar komen nog al eens Fransche uitdrukkingen en gesprokfragmenten voor, daar, waar Walen aan het woord zijn; ook is er wel eens de ontsiering van een „al te kernachtigen" Vlaamschen volksmitroep, maar storend is voor mijn besef noch het een noch het ander: de Fransche gezegden zijn in den regel heel gemakkelijk te verstaan en de (natuurlijk minder gewenschte) uitroepen zijn niet zoo veelvuldig, dat ze overwegend bezwaar opleveren.

Mijn antwoord aan den vrager is daarom de conclusie, die de lezer uit dit artikel trekken kan,

danschen predikant Ruardus Aconius als synodaal deputaat, plaats vond. Ook daarbij slongde de jonge candidaat in elk opzicht. Zijne predicatie over Matth. 28:19 werd met „sonderlingh welgevallen" aangehoord, en uit het onderzoek in de dogmatiek, waarbij de geschilpunten dior dagen niet onaangeroerd bleven, bleek zijne rechtzinnigheid. Zoo werd hij met algemeene stemmen tot den heiligen dienst toegelaten, terwijl de classis zijne bevestiging opdroeg aan... Grevius! Vooraf echter werd van hem de onderteekening gevorderd van de drie artikelen, die een jaar te voren door de classis voor de toelating van proponenten waren vastgesteld. Deze artikelen doen ons zien op welke wijze men het binnensluipen der ketterij trachtte tegen te gaan. Ik geef daarom haren inhoud hier verkort weer. In de eerste plaats moest de candidaat beloven den catechismus en de belijdenis te onderteekenen, en dat in zoodanigen zin, als de eerste door Ursinus, Paraeus, Bastingius en andere Gereformeerde leraars is uitgelegd en nog door de „gemeene kerke deser Nederlanden" verklaard wordt. Verder verklaarde hij geene particuliere meeningen — fundamenteel of niet — in strijd met de leer der kerken, te zullen koesteren en deze noch bedektelijk noch in het openbaar te zullen verkondigen, maar dat hij ze, wanneer ze hem voorkwamen, onmiddellijk zou mededeelen aan de classis. En eindelijk verbond hij zich om, wanneer hij, in grootere of kleinere dwaling vervallen, zich niet zou kunnen voegen naar de onder-

dat ik hem het boek gaarne tot lezing aanbeveel. Als hij van de Vlaamsche literatuur houdt, zooals blijkbaar het geval is, zal hij zeker het gewenschte genoegen in deze lectuur vinden.

C. T.

HET BOEK VAN DE WEEK.

The Silver Spoon, by John Galsworthy; London, William Heinemann Ltd.; 1926.

De Zilveren Lepel. Zoo op het eerste gezicht lijkt dit eerder de titel van een kinderverhaal of op z'n mooist (of ergst) van een sensationeel roman, dan van een eerste-klas boek van een van Engeland's grootste schrijvers.

Want dat is Galsworthy ongetwijfeld. Hij is nu bijna zestig, een jaar ouder dan Wells, wiens World of William Clissold, zoo juist verscheen, reeds direct groote belangstelling wekt; een goeie tien jaar jonger dan Shaw, die van 't jaar zeventig is geworden en wiens Saint Joan nu twee jaar geleden de wereld stormenderhand veroverde; en bijna dertig jaar jonger dan Thomas Hardy, die tegen de negentig loopt en nog nauwelijks uitgeschreven schijnt.

Dit zijn de groote veteranen der tegenwoordige Engelsche Letterkunde. Zij vormen als het ware de trait d'union tusschen de Victoriaansche periode en den nieuwen tijd. Maar alle vier hebben ze afschijn afgerekend met de Victoriaansche conventie, de Victoriaansche moraal, de Victoriaansche religie.

De Victoriaansche religie? Als men die uitdrukking zoo gebruikt, dan legt men daar gewoonlijk iets smalends in. Die term wordt meestal gebezigd om uit te drukken het doode formalisme, de hypocrisie, die men meent te kunnen constateeren als een algemeene karaktertrek van den uiterlijk tenminste nog godsdienstigen tijd van Koningin Victoria. Maar o, hoe veel hooger stond het blijde, kinderlijke, krachtige Christendom van een Robert Browning (gest. 1889) en zelfs de „eerlijke twijfel" van een Lord Tennyson, dien Engelschen De Gencstet (gest. 1892), dan het pessimistisch, fatalistisch naturalisme en materialisme van den grooten grijsaard van Dorchester; dan het heele of halve socialisme van Wells en Shaw; dan het scepticisme van Galsworthy.

Het Christelijk idealisme, het hooghouden van de Christelijke moraal wordt in al deze schrijvers gemist; ook in Galsworthy.

Maar bij den laatste is het niet zoozeer het poneeren van een nieuwe levensbeschouwing in plaats van de Christelijke, maar meer een aandachtig en kritisch observeren van de geweldige veranderingen, die bijna een kloof hebben gemaakt tusschen de Victoriaansche periode en den modernsten tijd; veranderingen, die eerst nog min of meer geleidelijk gingen, maar door den oorlog reuzensprongen hebben gemaakt, zoodat men gerust kan zeggen, dat het Engeland van 1920 en vervolgens, in vele opzichten een geheel ander Engeland is dan dat van Koningin Victoria, hoezeer dan ook het taaie, van huis uit in den grond der zaak conservatieve Angelsaksendom der Britsche eilanden, zich goddelijk nog wel gelijk is gebleven.

En die evolutie heeft Galsworthy niet alleen waargenomen, maar ook op het doek gebracht met het penseel van den geboren realist.

De sublieme schildery, die zoo ontstaan is, heet de Forsyte Saga, met als vervolg er op The White Monkey (De Witte Aap) en nu, in September j.l. De Zilveren Lepel, terwijl nog een derde vervolgdeel de schildering van de lot-

richting der classis, zich gewillig aan zijne schorsing te onderwerpen, totdat de zaak op eene meerdere vergadering zou zijn afgedaan.

Natuurlijk had Voetius tegen de onderteekening deze punten geen bezwaar. Nu moest hij nog tweemaal aan de gemeente worden voorgesteld, en daarop kon op Zondag den 25sten September 1611 de bevestiging en intrede volgen. Vergezeld door zijn vaderlijken vriend Blankaert, wiens drostambt zich ook over Vlijmen uitstrekte, en in gezelschap van een vijftigtal vrienden en bekenden, trok hij uit Heusden naar Vlijmen. De bevestiging geschiedde echter niet door Grevius, die begrijpelijker wijze geen lust had om het besluit der classis uit te voeren en danzelfden dag een anderen candidaat te Veen tot het ambt ging inleiden, maar door den predikant van Woudrichem, Gideon van Sonneveld.

Zoo kon Voetius zijn ambtelijk leven aanvangen. In zijne Politica Ecclesiastica heeft hij ergens gezegd, dat het een zegen is, dat de frischheid der jeugd aan jonge, onervaren predikanten opgewekt schenkt bij het altijd zoo moeilijke begin. Vermoedelijk tekende hij hierna de zijne eigene ervaring. Welgemoed betrok hij zijne eerste pastorie. Een tijdperk van bijna zes jaren, waarin hij veel zou hebben te arbeiden, was voor hem aangebroken.

JOH. C. BREEN.